

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 371/2021-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovcej a sudcu Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Cdo 4/2021 z 25. februára 2021, proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 3 Co 35/2020 z 29. septembra 2020 a proti rozsudkom Okresného súdu Prešov č. k. 19 C 27/2018 z 23. januára 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 10. júna 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 46 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia. Napadnuté rozhodnutia navrhuje zrušiť a zároveň žiada priznať finančné zadosťučinenie v sume 20 008,10 eur, ktoré majú zaplatiť porušovatelia jej základných práv spoločne a nerozdielne naraz a priznať trovy konania na prvostupňovom, odvolacom a dovolacom súde vo výške 100 %.

2. Z napadnutých rozhodnutí všeobecných súdov konajúcich vo veci sťažovateľky, ktorých kópie si ústavný súd zadovážil v súčinnosti s Okresným súdom Prešov (ďalej len „okresný súd“), vyplýva nasledujúci stav veci:

3. Sťažovateľka podala žalobu o náhradu škody spôsobenú nesprávnym úradným postupom podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“) na okresnom súde, ktorá smerovala proti Slovenskej republike – Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky. Svoju žalobu odôvodnila tým, že jej „poškodilo“ nezákonné rozhodovanie a nesprávny úradný postup prokurátora JUDr. Glevaňáka a prokurátora JUDr. Matiju, ktoré malo spočívať v tom, že menovaní prokurátori vydali svoje rozhodnutia a postupovali v rozpore so zákonom č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 211/2000 Z. z.“) tým, že prvý menovaný prokurátor nevydal svoje rozhodnutie v zákonom stanovenej lehote, a druhý tým, že jej odvolanie zamietol, pričom obe rozhodnutia boli neskôr v konaní o správnej žalobe zrušené ako nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov. Uvedené konanie jej malo spôsobiť nielen škodu, ale degradáciu a dehonestáciu mena, vysokej odbornosti a dôveryhodnosti jej osoby s poukazom na jej status advokáta. Okresný súd o žalobe sťažovateľky rozhodol rozsudkom č. k. 19 C 27/2018 z 23. januára 2020 (ďalej len „rozsudok súdu prvej inštancie“) tak, že jej žalobu zamietol. V odôvodnení svojho rozsudku súd prvej inštancie uviedol, že konanie, resp. postup prokurátorov konajúcich v jej veci svojím obsahom aj podstatou nemožno považovať za závažné porušenie práva ani nebolo spôsobilé vyvolať sťažovateľke žiadnu ujmu, nieto ujmu ňou tvrdenú. Okresný súd bol toho názoru, že samotné konštatovanie porušenia práva je dostatočné a nezakladá objektívne nárok na použitie prísnejších ustanovení zákona č. 514/2003 Z. z., preto navrhnuté dokazovanie považoval za bezpredmetné, keďže k žiadnej škode nedošlo. Okresný súd tiež zdôraznil, že je potrebné odlišiť konania, o ktorých sťažovateľka tvrdila, že v nich bola neoprávnene trestne stíhaná, od konania, ktorého skutkový základ je predmetom sťažovateľkinej žaloby. Pokiaľ ide o požadovanú nemajetkovú ujmu (20 000 eur) z dôvodu porušenia zákona č. 211/2000 Z. z. (nezákonný postup označených prokurátorov, pozn.), okresný súd uviedol, že je otázne, či samotné porušenie práva na informácie mohlo jej spôsobiť akúkoľvek škodu, keďže požadovanými informáciami sťažovateľka disponovala už na základe skoršieho konania. V nadväznosti na to okresný súd konštatoval aj nedostatok príčinnej súvislosti medzi namietaným porušením práva a vznikom ujmy. Na základe uvedených úvah okresný súd žalobu sťažovateľky zamietol a konštatoval aj nedostatok príčinnej súvislosti medzi porušením práva a samotnou ujmou tak, ako ju sťažovateľka v žalobe a následne v konaní vysvetlila, avšak nepreukázala.

4. Sťažovateľka proti označenému rozsudku súdu prvej inštancie podala odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 3 Co 35/2020 z 29. septembra 2020 (ďalej len „rozsudok odvolacieho súdu“) tak, že rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny. K prvej odvolacej námietke spočívajúcej v nedostatku riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia a námietke nezrozumiteľnosti a nepreskúmateľnosti krajský súd uviedol, že k takejto vade nedošlo, keďže rozsudok súdu prvej inštancie je dostatočne zrozumiteľný

a riadne odôvodnený, aplikácia príslušných právnych noriem bola náležitá a zodpovedajúca zistenému skutkovému stavu, preto ju považoval za nedôvodnú. K druhej odvolacej námietke spočívajúcej v odňatí možnosti konať pred súdom z dôvodu vyhlásenia rozhodnutia v neprítomnosti sťažovateľky na pojednávaní napriek jej ospravedlneniu krajský súd uviedol, že zo zápisnice z pojednávania konaného pred pojednávaním, na ktorom bol rozsudok súdu prvej inštancie vyhlásený, je zrejmé, že sťažovateľka sa ho riadne zúčastnila, nový termín pojednávania zobrala na vedomie, pričom bola poučená o tom, že nebude na toto pojednávanie písomne predvolaná. Z ospravedlnenia doručeného v deň vyhlásenia rozsudku prvej inštancie (po vyhlásení rozhodnutia, pozn.) vyplynulo, že sťažovateľka nesprávne uviedla čas začatia pojednávania (10.50 h namiesto 9.00 h, pozn.) a tiež že v ňom výslovne uviedla, že súhlasí s tým, aby súd vo veci konal a rozhodol aj za jej osobnej neúčasti. K tretej odvolacej námietke (skutočnosť, že rozsudok súdu prvej inštancie jej bol doručený ako advokátke, hoci žalobu podala ako fyzická osoba) krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že je z pohľadu správnosti doručovania irelevantné, či žalobu podala ako fyzická osoba alebo advokátka, pretože faktom ostáva skutočnosť, že rozsudok bol doručený správne adresátovi, ktorým je samotná sťažovateľka. Zároveň uviedol, že sťažovateľka zásielku prevzala a podala včas odvolanie, preto aj prípadnú nesprávnosť pri doručovaní nemožno považovať za postup súdu prvej inštancie takej intenzity porušenia procesných práv sťažovateľky, ktorá by mohla mať za následok porušenia jej práva na spravodlivý proces. Preto ani túto námietku nepovažoval za dôvodnú. Pokiaľ ide o právne posúdenie veci súdom prvej inštancie, krajský súd sa s ním stotožnil, keď konštatoval, že samotné porušenie práva spočívajúce vo vydaní nezákonných rozhodnutí označených prokurátorov nie je svojím obsahom a podstatou natoľko závažné, aby bolo spôsobilé vyvolať sťažovateľke konkrétnu ujmu, a tiež sa stotožnil s názorom súdu prvej inštancie v tom, že sťažovateľka v tomto smere neunesla dôkazné bremeno. Taktiež uviedol, že pokiaľ by skutkovým základom pre tvrdenú škodu mala byť skutočnosť, že sa v osobnom a profesionálnom živote cíti byť poškodená prebiehajúcim trestným stíhaním, v danom procesnom štádiu (konanie stále trvá a nebolo zastavené, pozn.), tak v tejto časti by bola žaloba aj tak predčasne podaná. Z uvedených dôvodov krajský súd svojím rozhodnutím rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny.

5. Proti rozsudku odvolacieho súdu sťažovateľka podala dovolanie z dôvodu podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), v ktorom namietala, že došlo k porušeniu jej procesných práv v intenzite, ktorá zodpovedá porušeniu jej práv na spravodlivý proces. V tejto súvislosti tvrdila, že odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu je nepreskúmateľné a nedostatočné. Sťažovateľka tiež vytkla, že súd prvej inštancie nesprávne z hľadiska obsahu posúdil jej podanie z 10. decembra 2019 ako zmenu žaloby, resp. zmenu skutkových tvrdení. Zároveň zopakovala námietku týkajúcu sa doručovania rozsudku súdu prvej inštancie.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) dovolanie sťažovateľky odmietol ako procesne neprípustné uznesením č. k. 4 Cdo 4/2021 z 25. februára 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie“) s odôvodnením, že dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu obsahuje riadne odôvodnenie. Z rozhodnutí oboch nižších inštancií je zrejmé, z akých skutkových zistení a právnych úvah vychádzali, keď dospeli k nedôvodnosti nároku na náhradu nemajetkovej ujmy

uplatneného žalobou. Najvyšší súd skonštatoval, že krajský súd sa riadne zaoberal a preskúmateľným spôsobom sa vysporiadal s odvolacími námietkami sťažovateľky. Pokiaľ ide o námietku nesprávneho posúdenia podania sťažovateľky z 10. decembra 2019, najvyšší súd uviedol, že súd prvej inštancie na pojednávaní 23. januára 2020 uznesením nepripustil navrhovanú zmenu predmetným podaním a súčasne zamietol s tým súvisiace návrhy na dokazovanie, preto nemohlo dôjsť k ujme na procesných právach sťažovateľky, keďže postupoval podľa príslušných procesných ustanovení Civilného sporového poriadku. Pokiaľ ide o neprítomnosť sťažovateľky na pojednávaní, na ktorom bol vyhlásený rozsudok, najvyšší súd uviedol, že čas doručenia ospravedlnenia a jej súhlas s prerokovaním a rozhodnutím veci vylučujú porušenie jej procesných práv. Tiež uviedol, že predĺženie lehoty na písomné vyhotovenie rozsudku nezakladá procesnú vadu podľa § 420 písm. f) CSP, podobne ani napadnutý spôsob doručenia rozsudku, keďže bol doručený správne adresátovi. Pokiaľ sa sťažovateľka odvolávala a poukazovala na judikatúru Najvyššieho súdu Českej republiky, ako aj judikatúru Ústavného súdu Českej republiky, najvyšší súd uviedol, že nejde o judikatúru, ktorá by bola v okolnostiach posudzovanej veci relevantná a záväzná pre rozhodovanie najvyššieho súdu. Na základe týchto právnych úvah najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľky ako neprípustné.

II.

Argumentácia sťažovateľky

7. Proti napadnutým rozhodnutiam všeobecných súdov vo veci sťažovateľky uvedeným v záhlaví tohto rozhodnutia podala sťažovateľka túto ústavnú sťažnosť, v ktorej relatívne nesústreďene zopakovala svoju argumentáciu pozostávajúcu zo skutkových tvrdení a hodnotiacich úsudkov, uplatnenú v konaní pred všeobecnými súdmi, pričom tvrdí a namieta, že všeobecné súdy nerozhodli o jej uplatnenom nároku spôsobom súladným s jej základným právom na súdnu ochranu a spravodlivý proces. Zároveň podľa názoru sťažovateľky malo dôjsť aj k porušeniu jej práva na rovnosť účastníkov konania.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Ústavný súd v tejto súvislosti predovšetkým považuje za potrebné poukázať na nedostatky sťažnosti, ktoré zakladali aj dôvod na jej odmietnutie v celom rozsahu podľa § 56 ods. písm. c) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), teda odmietnutie z dôvodu, že nemá náležitosti ustanovené zákonom, a to najmä v kontexte toho, že sťažovateľka má právnické vzdelanie a vykonáva advokáciu, teda by mala byť spôsobilá skoncipovať sťažnosť, ktorá netrpí nedostatkami v takej miere, aby bola spôsobilá meritórneho prieskumu, ak sú na to splnené predpoklady.

9. Ústavný súd konštatuje, že k sťažnosti predovšetkým neboli pripojené žiadne dôkazy alebo listiny, najmä však neboli pripojené kópie napadnutých rozhodnutí všeobecných súdov v rozpore s § 123 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Ďalším nedostatkom sťažnosti je aj neoznačenie právnych predpisov v petite sťažnosti, v ktorých sú upravené sťažovateľkou namietané práva, ktoré vzhľadom na ich duplicitnú existenciu v právnom poriadku Slovenskej republiky môžu vyvolávať pochybnosť o tom, či sťažovateľka namieta porušenie svojich konkrétnych práv podľa ústavy alebo Listiny základných práv a slobôd, prípadne práv podľa dohovoru. Ústavný súd pre účely tohto rozhodnutia preto ustálil petit tejto sťažnosti tak, ako je vymedzený v bode 1 odôvodnenia tohto rozhodnutia, pretože aj prípadná výzva na odstránenie nedostatkov sťažnosti by za žiadnych okolností neviedla k inému výsledku jej predbežného prerokovania.

10. Pokiaľ ide o samotnú argumentáciu sťažovateľky a odôvodnenie sťažnosti ako celku, ústavný súd konštatuje, že vo všeobecnosti je potrebné konštatovať, že neobsahuje ústavnoprávnu argumentáciu, resp. dôvody, ktoré majú ústavnoprávny rozmer. Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy je potrebné konštatovať, že z celého obsahu sťažnosti nie je možné abstrahovať jedinou námietku, ktorú by bolo možné považovať za odôvodnenie namietaného porušenia tohto základného práva.

11. Vzhľadom na kvalifikáciu samotnej sťažovateľky má opísaný nedostatok sťažnosti vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy závažné procesné následky. Z dôvodu absencie odôvodnenia sťažnosti v časti namietaného porušenia základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy bolo potrebné túto časť sťažnosti odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde. Ústavný súd v tejto súvislosti už len dodáva, že výzva na doplnenie, resp. odstránenie tohto nedostatku sťažnosti neprichádzala do úvahy jednak z dôvodu predpokladanej profesijnej zdatnosti sťažovateľky a jednak z dôvodu, že tvorí esenciálnu náležitosť sťažnosti a má kľúčovú povahu (m. m. I. ÚS 155/2019, III. ÚS 87/2019).

III.1. K napadnutému rozsudku súdu prvej inštancie

12. Pokiaľ ide o rozsudok súdu prvej inštancie, ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, z ktorého vyplýva, že právomoc ústavného súdu je daná iba vtedy, ak o ochrane základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Ústavný súd preto konštatuje, že nemá právomoc preskúmať označený rozsudok súdu prvej inštancie ani jeho predchádzajúci postup, keďže ho už meritórne preskúmal na základe odvolania krajský súd, ktorý bol oprávnený a zároveň povinný poskytnúť sťažovateľom ochranu ich právam.

13. Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť v časti smerujúcej proti rozsudku súdu prvej inštancie odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05, IV. ÚS 155/2010, III. ÚS 311/2014).

III.2. K napadnutému rozsudku odvolacieho súdu

14. Proti napadnutému rozsudku odvolacieho súdu bola sťažovateľka oprávnená podať dovolanie, čo aj využila. Dovolanie predstavovalo účinný prostriedok, prostredníctvom ktorého najvyšší súd poskytoval ochranu základným právam i právam zaručeným medzinárodnými zmluvami, ktorých porušenie sťažovateľka namieta v ústavnej sťažnosti. Je tak naplnená ústavná podmienka na aktiváciu princípu subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy („ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“), ktorá ústavnému súdu odníma právomoc konať a rozhodovať o ochrane označených základných práv i práva podľa dohovoru napadnutým rozsudkom odvolacieho súdu (m. m. II. ÚS 21/2021, II. ÚS 111/2021).

15. Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

III.3. K napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu

16. Ústavný súd po preskúmaní odôvodnenia napadnutého uznesenia konštatuje, že v ňom nezistil taký výklad zákonných predpisov rozhodných pre vec samotnú, ktorý by mohol vyvolať účinky nezlučiteľné so základným právom na spravodlivé súdne konanie, resp. základným právom na súdnu ochranu.

17. Sťažnostná argumentácia je v podstatných črtách totožná s dovolacou argumentáciou, na ktorú najvyšší súd poskytol relevantné odpovede. Ústavný súd nepovažuje za účelné opakovať argumenty o neexistencii vád, ktoré podľa sťažovateľky mali zakladať porušenie jej práva na spravodlivý proces, keďže odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu považuje ústavný súd za dostatočné, presvedčivé a zároveň ústavne udržateľné.

18. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní dospel k záveru, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a obsahom označených základných práv neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

19. V dôsledku odmietnutia ústavnej sťažnosti v celom rozsahu sa už ústavný súd ostatnými návrhmi obsiahnutými v sťažnosti nezaoberal.

20. Pokiaľ ide o návrh sťažovateľky, aby zaviazal vo veci konajúce súdy na náhradu trov konania za konanie pred všeobecnými súdmi, ústavný súd už len dodáva, že nie je v právomoci ústavného súdu rozhodnúť o takomto návrhu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. septembra 2021

Peter Molnár
predseda senátu